

Verlag van de informatiebijeenkomsten woonbootbewoners pilot Zeeburg

**Projectbureau Schoonschip d.d. 30 januari en 6 februari 2008
KHL Koffiehuys, Oostelijke Handelskade 44, Amsterdam**

Aanwezig:

- Van Projectbureau Schoonschip: Ger Verwoert en Tom van Harlingen (Waternet), Henny van Gellekom (projectleider) en Diane Dorreboom (projectsecretaris);
 - Van Stadsdeelraad Zeeburg: Enseline Izaac (juridisch medewerker Handhaving) en Harm Elgersma (buiteninspecteur);
 - Bewoners van de Levantkade, Ertskade, Panamakade en Verbindingsdam.
-

1. Opening

Henny van Gellekom heet de woonbootbewoners welkom en stelt de overige leden van Projectbureau Schoonschip voor, alsmede de vertegenwoordigers van de Stadsdeelraad Zeeburg.

Van de bijeenkomst wordt een kort verslag gemaakt, waarin ook zoveel mogelijk een antwoord zal worden gegeven op de gestelde vragen. De vragen zijn in dit verslag zoveel mogelijk qua onderwerp gegroepeerd en beantwoord. Deze vragen en antwoorden zullen medio 2008 ook op de website van het Projectbureau worden geplaatst.

2. Projectbureau Schoonschip

Projectbureau Schoonschip komt voort uit een samenwerking tussen Rijkswaterstaat Noord-Holland (RWS) en het Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV), dat in deze vertegenwoordigd wordt door Waternet. Het samenwerkingsproject heeft als doel de lozingen vanuit woonboten op het oppervlaktewater te doen (laten) beëindigen en te laten aansluiten op de riolering. Het Projectbureau is mede in het leven geroepen om de bewoners hierbij te ondersteunen middels voorlichting, het uitvoeren van de schouw aan boord, etc.

Projectbureau Schoonschip is bereikbaar via:

- telefoonnummer 020 - 5850 550 (telefoondienst)
- e-mail: info@projectbureauschoonschip.nl (vanaf medio maart 2008)
- website: www.projectbureauschoonschip.nl (vanaf medio april 2008)

3. Wettelijk kader

Op grond van het *Lozingenbesluit huishoudelijk afvalwater* van 1997 diende het lozen van huishoudelijk afvalwater op oppervlaktewater per 1 januari 2005 te zijn beëindigd. Het is echter niet mogelijk gebleken deze datum op alle fronten te halen. Mede met het oog op de bijzondere situatie die zich voordoet voor woonbootbewoners, is per 1 januari 2008 het *Besluit lozing afvalwater huishoudens* van kracht geworden.¹ Dit besluit maakt een tijdelijke ontheffing van het lozingenverbod mogelijk, indien er een concreet plan van aanpak met een duidelijke tijdslijm bestaat.

¹ Gepubliceerd in Staatsblad 468, 2007, te lezen via www.overheid.nl

Het Stadsdeel Zeeburg (Levantkade, Panamakade, Ertskade en Verbindingsdam) behoort tot één van de pilotgebieden van Projectbureau Schoonschip. Rijkswaterstaat is als waterkwaliteitsbeheerder op grond van de *Wet verontreiniging oppervlaktewater* en het *Besluit lozing afvalwater huishoudens* in dit gebied het bevoegde gezag. Het Stadsdeel Zeeburg is het bevoegde gezag op grond van onder meer het *Bestemmingsplan* en de *Woningwet*.

4. Verantwoordelijkheden

De gemeente Amsterdam heeft de zorgplicht voor het transport van afvalwater (lees: aanleg riolering). De lozer moet zijn binnenhuisriolering op orde hebben en kunnen aansluiten op het riool, als dit binnen 40 meter van een lozingspunt ligt.

Zoals gezegd, is Rijkswaterstaat als waterkwaliteitsbeheerder in dit gebied verantwoordelijk voor de kwaliteit van het oppervlaktewater.

5. Werkzaamheden binnen het project

De werkzaamheden binnen het project zijn te onderscheiden in:

A. Werkzaamheden uit te voeren door de lozer:

- aan boord: leidingen centraliseren;
- aan boord: plaatsen van een pomp en maken van een wanddoorvoer;
- buiten: aanbrengen van een verbindingsslang tussen pomp en walaansluiting.

B. Werkzaamheden uit te voeren door de gemeente:

- verlenging riolering tot op de kade;
- realiseren van de walaansluiting.

6. Schouw aan boord

Het project voorziet in een (door het Projectbureau betaalde) individuele schouw aan boord. Naar aanleiding van dit bezoek wordt een schouwrapport opgesteld, waarmee de bewoners zelf aan de slag kunnen of waarmee opdracht gegeven kan worden aan een installateur. Het schouwrapport geeft inzicht in de individuele situatie van iedere woonboot en laat zien hoe de vuilwaterpunten gecentraliseerd kunnen worden en wat een goede locatie voor de pomp is. Ook maakt het schouwrapport eventuele knelpunten inzichtelijk.

De bewoners zullen binnenkort worden benaderd door een – door het Projectbureau aangewezen – installatiebedrijf voor het maken van een afspraak voor een schouw bij hen aan boord (voor het schouwen van de woonboten in Zeeburg zal dit door of namens KSB-pompen gebeuren). Bewoners zijn uiteraard volledig vrij om voor de uiteindelijke installatie zelf een (ander) bedrijf te kiezen dan het bedrijf dat de schouw heeft uitgevoerd.

Vragen over de schouw aan boord

Wat is de functie van het schouwrapport?

Het schouwrapport is een inventarisatie van de situatie aan boord, gemaakt in het bijzijn van de bewoner. Dit rapport is niet bindend en dient als leidraad voor de bewoner om de werkzaamheden aan boord in het kader van de aansluiting op de riolering uit te (laten) voeren. Ook is het schouwrapport van belang in verband met de subsidieverlening, aangezien het rapport inzicht geeft aan de subsidieverlener in de staat en kwaliteit van de voorzieningen aan boord.

Hoeveel bedrijven kunnen de schouw uitvoeren?

Voor het schouwen wordt gebruik gemaakt van verschillende bedrijven. De schouw in Zeeburg wordt uitgevoerd door of namens KSB Nederland B.V. te Zwanenburg (www.ksb.nl).

Ook wanneer u al aangesloten bent op het riool, wordt geadviseerd gebruik te maken van de schouw, aangezien het schouwrapport u in dat geval een kwaliteitslabel voor de subsidieaanvraag geeft.

Is het niet mogelijk om het geld dat wordt betaald voor de schouw direct aan de bewoner te geven, wanneer de bewoner zelf een goede situatieschets en kwaliteitsgarantie kan leveren?

Nee, de kosten voor de schouw zijn uitsluitend bestemd voor de schouw zelf en kunnen niet ergens anders voor gebruikt worden.

Geeft Projectbureau Schoonschip advies over leveranciers?

Projectbureau Schoonschip heeft een lijst beschikbaar gesteld van pompleveranciers en installateurs. Bewoners kunnen deze lijst gebruiken om zelf een keuze te maken voor de aanschaf van materialen en een pompinstallatie. De lijst pretendeert niet volledig te zijn en zal dan ook regelmatig worden aangevuld. De meest recente lijst kunt u op de website van Projectbureau Schoonschip downloaden.

7. Installatie en uit te voeren werkzaamheden

Wordt het soort materiaal voorgeschreven?

Het toe te passen materiaal voor de pompinstallatie wordt niet voorgeschreven, maar dient wel aan bepaalde kwaliteitseisen te voldoen, althans wanneer de bewoner na installatie een beroep wil doen op de subsidieregeling. Deze kwaliteitseisen zijn te vinden in het Programma van Eisen dat medio april 2008 op de website van Projectbureau Schoonschip zal worden geplaatst.

Van welk materiaal moet de slangpilaar gemaakt zijn?

De slangpilaar wordt bij voorkeur gemaakt van metaal, zodat de slang goed vastgeklemd kan worden.

Kunt u mij meer informatie over de walslang geven?

De verbindingsslang tussen de woonboot en de kade (de zogenaamde 'walslang') moet in de winter verwarmd worden en bij voorkeur ook geïsoleerd om bevrozing te voorkomen.

Er zijn hierbij twee opties:

1. Een walslang met verwarmingslint in de slang. Kosten voor het thermolint bij een lengte van 8 tot 12 meter: € 58,- tot € 64,- excl. BTW (kosten van de slang zonder verwarmingslint: € 40,- per meter).
2. Een walslang met verwarmingslint rondom de slang gewikkeld. Kosten van het thermolint zijn als hierboven. Hieromheen is isolatie aangebracht en een beschermmantel (kosten van de slang inclusief thermolint: ca. € 100,- tot € 120,- per meter).

Beneden een buitentemperatuur van 5° C slaat het thermolint automatisch aan. Het thermolint gebruikt ca. 10 watt per meter per uur.

Wat doe ik met de walslang als ik ga varen?

Wanneer u met uw woonboot wilt gaan varen, of wanneer de woonboot voor onderhoud naar de scheepshelling moet worden vervoerd, dan moeten alle verbindingsslagen losgekoppeld worden.

Wanneer het thermolint in de walslang is aangebracht (optie 1, zie hierboven), dan is het raadzaam de walslang mét thermolint los te koppelen bij de walaansluiting op de kade.

Wordt er relatief veel gevaren met het schip, dan is het aan te bevelen gebruik te maken van een walslang met verwarmingslint rondom de slang gewikkeld (optie 2, zie hierboven), zeker als hierbij ook zogenaamde snelkoppelingen worden toegepast. Nadeel van deze oplossing is wel dat deze slang duurder is.

Hoe koppel ik de walslang af als ik ga varen?

Er bestaan speciale snelkoppelingen (zogenaamde camlock koppelingen) waarmee de walslang eenvoudig los- en aangekoppeld kan worden. Indien u deze snelkoppelingen aan beide uiteinden van de walslang wilt toepassen, betekent dit dat er vier delen nodig zijn; de kosten hiervoor bedragen ca. € 140,- excl. BTW.

Andere koppelingen, zoals tules, zijn uiteraard ook toegestaan. Ook bij dit type koppeling is het mogelijk om snel te koppelen of ontkoppelen. Kosten: ca. € 60,- excl. BTW.

De gemeente Amsterdam/Dienst Riolerings zorgt voor een kadeaansluiting van (in principe) HPE uitwendig rond 63 mm met een 2" gasdraad aansluiting.

Wie zorgt voor afsluiting van het riool als ik ga varen?

Bij loskoppeling van de walslang aan de walzijde sluiten zowel de keerkleppen in de leiding in de kade als de keerkleppen in de installatie aan boord. Verder zijn er geen acties nodig, hiermee is het riool afgesloten.

De terugslagkleppen op de kade functioneren niet goed. Wat kan ik hieraan doen?

Waternet is verantwoordelijk voor een goed functionerend rioleringsstelsel. Klachten dienen te allen tijde gemeld te worden aan:

**Waternet,
Afdeling onderhoud,
Telefoonnummer 0900 – 9493**

De klachten over de terugslagkleppen bij de Levantkade zijn reeds door Projectbureau Schoonschip doorgegeven aan bovengenoemde afdeling en zijn inmiddels in behandeling genomen.

De machinekamer van mijn schip (gelegen aan de Ertskade), waarin ik mijn pomp wil plaatsen, ligt meer dan 40 meter van het aansluitpunt in de kademuur. Wat nu?

Tijdens de schouw aan boord zal de situatie ter plaatse beoordeeld worden en zonodig zal naar een tussenoplossing worden gezocht.

Bovengenoemd probleem doet zich wellicht ook voor bij de steiger van de Levantkade. Het streven is om een gezamenlijke persleiding onder/naast de steiger te monteren, zodanig dat elk woonschip een individuele walaansluiting voorzien van terugslagklep en afsluiter kan (laten) installeren. De afstand tussen deze aansluiting en het schip wordt zo kort mogelijk gehouden en mag maximaal 40 m zijn.

Wordt er rekening gehouden met de bijzondere situatie bij de lange steiger aan de Levantkade?

Projectbureau Schoonschip heeft de schouwbedrijven gevraagd extra aandacht te besteden aan deze problematiek. In overleg met Waternet zal een plan van aanpak worden gemaakt (zie ook de volgende vraag).

Geldt de 'kunstmatige kademuur' ook voor het meten van de afstand tussen het schip en het aansluitpunt in de kademuur?

Indien binnen 40 meter van het schip een aansluiting op het riool mogelijk is, wordt de woonbootbewoner geacht hierop aan te sluiten. Het maakt hierbij niet uit of het aansluitpunt zich op of in de kade bevindt, of op een andere locatie, zoals bijvoorbeeld op een steiger of een 'kunstmatige kademuur'. In bepaalde buitengebieden wordt de riolering – inclusief aansluitpunten – zelfs in het water gelegd.

Onder wiens verantwoordelijkheid valt het onderhoud van het aansluitpunt (o.a. de uitstekende pijp) in de kademuur?

De riolering tot en met de aansluitpunten in de kademuur en het onderhoud daarvan vallen onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. Ook hier geldt dat storingen gemeld dienen te worden aan:

**Waternet,
Afdeling onderhoud,
Telefoonnummer 0900 – 9493**

Een van de bewoners merkt op dat het gebruik van PVC voor de uitstekende pijp in het aansluitpunt niet gewenst is, gelet op de relatief korte levensduur van dit materiaal (ongeveer 3 jaar).

Projectbureau Schoonschip heeft dit nagevraagd. Nieuwe aansluitingen in de kademuur blijken te worden gemaakt van ZPE of HPE en niet meer van PVC. Het is wel bekend dat een aantal (oude) aansluitingen nog gemaakt zijn van PVC. Indien blijkt dat deze aansluitingen niet meer te gebruiken zijn, zullen zij vervangen worden. Dit wordt bij de schouw beoordeeld.

Klachten over de staat van onderhoud van de aansluitpunten kunnen eveneens worden gemeld aan Waternet, Afdeling onderhoud.

Moet de standpijp in mijn schip worden afgesloten?

Nee, in principe niet. Uitgangspunt is dat woonbootbewoners geen (afval)water meer op het oppervlaktewater mogen lozen. Om in aanmerking te komen voor subsidie zal ook aannemelijk moeten worden gemaakt dat dit niet meer gebeurt.

Echter, in geval van calamiteiten aan boord mag de standpijp in sommige situaties nog worden gebruikt. Tijdens de schouw komt dit aspect aan de orde en zal onder andere aangegeven worden in hoeverre nog gebruik gemaakt kan/moet worden van de standpijp.

Heb ik een vergunning nodig om een doorvoer in de scheepswand te maken?

Het Stadsdeel Zeeburg heeft naar aanleiding van deze vraag het volgende laten weten:

Volgens de website 'Loket Amsterdam' (www.loket.amsterdam.nl) is een vergunning nodig, wanneer u uw woonboot wilt verbouwen, behalve als de afmetingen en het uiterlijk van de woonboot exact hetzelfde blijven.

Bij het maken van een wanddoorvoer wijzigen de afmetingen van de woonboot niet. Strikt genomen wijzigt het uiterlijk wel, maar het Dagelijks Bestuur van het Stadsdeel Zeeburg heeft een aantal voorzieningen vrijgesteld van de vergunningplicht. Volgens buiteninspecteur de heer Harm Elgersma, behoort het aanbrengen van een doorvoer in de scheepswand hier ook toe.

Let op!

Deze vrijstelling geldt niet als uw schip is aangemerkt als een zogenaamd historisch schip of monument.

Waar ligt de grens dat aansluiting nog reëel c.q. mogelijk is?

Aansluiting is in principe nooit onmogelijk. Wel vergt het ene schip meer aanpassingen dan het andere schip. Het schouwrapport maakt eventuele knelpunten inzichtelijk en bespreekbaar. Er bestaan echter geen algemene (financiële) regels, op grond waarvan bepaald kan worden of aansluiten nog reëel c.q. mogelijk is.

Zijn er alternatieven voor aansluiting op het riool?

De wet bevat uitsluitend een verbod tot lozing op het oppervlaktewater, geen verplichting tot aansluiting op het riool. Het wettelijke systeem geeft echter wel het primaat van aansluiting op het riool, als er een riolering binnen 40 meter van het lozingspunt ligt. Een IBA-systeem is toegestaan als alternatief, indien het niet mogelijk is binnen 40 meter van het lozingspunt aan te sluiten op de riolering en/of indien de afstand tot het aansluitpunt (veel) meer bedraagt dan 40 meter.

Moet ik mijn schip ook aansluiten op het riool als ik alleen zuiver water loos?

Zolang een aansluiting op de riolering praktisch mogelijk is, komt deze vraag in principe niet aan de orde. Pas wanneer een aansluiting niet mogelijk is, zal moeten worden bepaald wat voor water er wordt geloosd en welk zuiveringsniveau behaald moet worden. Met behulp van deze informatie kan vervolgens een bepaalde klasse IBA worden gekozen.

8. Kosten en subsidieregeling

De aanleg van de binnenleiding, de aanschaf van de pomp en de verbindingsslang etc. brengen de nodige kosten met zich mee. Echter, een huisbewoner op de vaste wal heeft deze kosten ook (ooit) gemaakt. De kosten voor de woonbootbewoner liggen wel iets hoger dan die voor de huisbewoner, in verband met de noodzakelijke aanschaf van een pomp en een geïsoleerde verbindingsslang.

Om woonbootbewoners tegemoet te komen in deze 'meerkosten', hebben RWS en AGV/Waternet ieder afzonderlijk een subsidieregeling opgesteld. Het bedrag dat voor de woonboten in en om Amsterdam als subsidie ter beschikking wordt gesteld is in beide regelingen in hoofdlijnen hetzelfde. Het gemiddelde richtbedrag is ca € 1.250,-.

Omdat in de subsidieregeling van RWS enigszins rekening is gehouden met variabele omstandigheden (zoals de lengte van de verbindingsslang en het al dan niet moeten aanschaffen van een extra pompunit kan het uiteindelijke bedrag hoger uitvallen (tot een maximum van € 2000,-).

Afhankelijk van het beheergebied waarin de woonboot ligt, dient subsidie aangevraagd te worden bij RWS of AGV. De bewoners van het pilotgebied in Zeeburg dienen zich te wenden tot RWS.

De tegemoetkoming aan de bewoners kent dus drie onderdelen:

- de schouw aan boord wordt gratis aangeboden;
- de riolering wordt tot op de kade doorgetrokken en voorzien van een aansluitpunt, terwijl de gemeente daartoe niet verplicht is;
- subsidie na (deugdelijke) aansluiting op het riool krachtens de Subsidieregeling.

Vragen over kosten en subsidieregeling

Zijn de zogenaamde 'oorspronkelijk gemaakte kosten' niet verrekend in het liggeld of het rioolrecht dat wij betalen?

Nee, dat is niet het geval. Liggeld betaalt u voor het mogen liggen in de openbare ruimte van de gemeente / het Stadsdeel en staat los van heffingen voor rioolrecht of zuivering van het afvalwater.

Daarnaast betaalt u rioolrecht omdat de gemeente bepaald heeft dat het grachtenstelsel vooralsnog als riool wordt aangemerkt (zie ook de volgende vraag). Deze situatie kan echter – gelet op het bepaalde in het *Besluit lozing afvalwater huishoudens* – niet zo blijven.

Amsterdamse woonbootbewoners betalen rioolrecht omdat het grachtenstelsel wordt aangemerkt als riool. Waarom zouden de woonbootbewoners moeten betalen voor een verandering van het beleid van de gemeente Amsterdam, nu de gemeente aansluiting op het 'echte' riool voorschrijft in plaats van lozing op het openbare 'riool', namelijk de grachten?

Volgens artikel 10.33 lid 1 *Wet Milieubeheer* dient elke gemeente zorg te dragen voor de doelmatige inzameling en het doelmatige transport van afvalwater. De opbrengst van de Rioolheffing is bestemd voor het onderhouden en vernieuwen van de riolering. Hierbij worden bepaalde milieueisen in acht genomen. Jaarlijks wordt beoordeeld welke werkzaamheden aan het riool noodzakelijk zijn. De gemeente Amsterdam investeert flink in de verbetering van het rioolstelsel en trekt de komende jaren, waar mogelijk, de riolering tot op de kades door.

Er is met andere woorden geen wijziging van beleid: gelet op de geldende wet- en regelgeving hadden woonbootbewoners hun schip ook al eerder kunnen c.q. moeten aansluiten op de riolering. Dat hiervoor niet gekozen is – onder andere vanwege een aantal praktische overwegingen – heeft geleid tot uitstel, maar niet tot een wijziging van het beleid.

Projectbureau Schoonschip heeft een en ander nagevraagd en heeft hierbij niet kunnen constateren dat aan de woonbootbewoners toegezegd zou zijn dat gebruik van het grachtenwater als (openbare) riolering zou worden toegestaan als duurzame oplossing.

Waarom zijn wij dubbel reinigingsrecht verschuldigd?

In principe betaalt u nooit dubbel. U betaalt rioolrecht voor het transport van het afvalwater middels een riolering en een zuiveringsheffing voor het zuiveren van het afvalwater. Omdat u in water ligt, waarvan Rijkswaterstaat de waterkwaliteitsbeheerder is, betaalt u momenteel een zuiveringsheffing aan Rijkswaterstaat, omdat u op dit moment rechtstreeks (ongezuiverd) loost op rijkswater. Deze heffing vervalt zodra u bent aangesloten op het riool. Vanaf dat moment bent u zuiveringsheffing verschuldigd aan AGV.

Na aansluiting op het riool bent u dus niet langer heffing aan het Rijk verschuldigd, maar aan AGV. Mocht u alsnog een aanslag van RWS krijgen, dan kunt u deze terugsturen c.q. bezwaar aantekenen tegen de aanslag.

De kosten voor centralisering van de afvoerpunten op een schip met een lengte van 30 meter en het benodigde materiaal voor aansluiting bedragen alleen al € 5.000,-. Waar is de hoogte van het subsidiebedrag van € 1250,- eigenlijk op gebaseerd?

Het subsidiebedrag is gebaseerd op een landelijk onderzoek van het kostenverschil tussen aansluiting van een gemiddelde woonboot en aansluiting van een gemiddelde (eensgezins)woning. De kostenverhogende factoren voor woonboten zitten vooral in de centralisering van de afvoerpunten, de aanschaf van de pomp en de slang. De forfaitaire bedragen zijn berekend op basis van 25% van het tarief dat in de praktijk gemiddeld genomen per subsidiabele kostenpost in rekening wordt gebracht.

Rijkswaterstaat heeft een subsidieplafond vastgesteld van € 2000,- per aansluiting, afhankelijk van een aantal kostenposten. In de Subsidieregeling worden vijf kostenposten vermeld met daarbij genoemd per kostenpost de te subsidiëren bijdrage.¹

Voor Zeeburg gelden in ieder geval de volgende kostenposten:

- de aanschaf en installatie van een pompvoorziening;
- doorvoer vanaf de afvoerzijde van de pomp tot en met de doorvoer in de scheepswand;
- de aanschaf van de walslang inclusief koppelingen en verwarmingslint (afhankelijk van de lengte van de slang varieert de bijdrage);
- installatiekosten van de pomp, leidingwerk, bekabeling en elektra.

Afhankelijk van de situatie aan boord kan de aanschaf van een extra hulppomp eveneens voor subsidie in aanmerking komen.

Tijdens de informatiebijeenkomst is aangegeven dat voor de gemiddelde woonbootaansluiting in Amsterdam kan worden uitgegaan van een subsidiebijdrage van ca. € 1.250,-. Gelet op het bepaalde in de Subsidieregeling kan echter voor de zogenaamde 'buitencategorie schepen' een hogere subsidiebijdrage verkregen worden. Deze bijdrage zal echter nooit meer dan € 2.000,- per woonbootaansluiting bedragen.

¹ Bijlage Subsidieregeling riolering woonboten, Staatscourant 18 december 2007, nr. 245, pag. 29

Waarom is er gekozen voor gedeeltelijke subsidie en bijvoorbeeld niet voor een totale vergoeding van de te maken kosten?

Dat is een (politieke) beleidsmatige keuze geweest: bij brief van 25 juni 1998 aan de Landelijke Woonschepen Organisatie schrijft de heer Pronk, toenmalig Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, nog dat woonboten een categorie van huishoudelijke lozingen zijn die geen uitzondering vormt op het uitgangspunt van het beleid en vigerende wetgeving ten aanzien van lozingen van huishoudelijk afvalwater. De stelling dat aansluiting technisch lastig, onbetrouwbaar of onmogelijk en in veel gevallen zeer kostbaar is, 'deelt hij niet'.

Ook in 2003 was het standpunt van de toenmalige Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat nog dat aansluiting op het riool volledig voor rekening van de bewoners diende te komen. Mede naar aanleiding van de gemaakte opmerkingen van de woonbootbewoners van Zeeburg is alsnog gekozen voor een gedeeltelijke tegemoetkoming. Hierbij heeft een rol gespeeld dat – vanuit het evenredigheidsbeginsel gezien – het niet reëel zou zijn, om alle kosten te subsidiëren.

Waarom wordt er vastgehouden aan een gemiddelde voor de 'buitencategorie woonboten'?

Rijkswaterstaat heeft een landelijke regeling opgesteld, waarbij wel rekening kan worden gehouden met lokale omstandigheden en/of specifieke omstandigheden van de woonschepen.

In het dijkhuis van mijn moeder is geheel op kosten van de gemeente een septic tank geplaatst. Waarom komt mijn woonboot daar niet voor in aanmerking?

Hoe en door wie aansluiting op het riool in de buitengebieden en in andere gemeenten bekostigd wordt, is afhankelijk van de lokale overheden en waterkwaliteitsbeheerders aldaar. Alle varianten zijn hierbij mogelijk. Er zijn echter ook gemeenten die de kosten van de aanleg van de riolering in het buitengebied verhalen op de gebruikers (oplopend tot een maximum van ruim € 3.000,-), dus het is niet zo dat een afwijkend beleid per definitie in het voordeel van de bewoners is.

De schepen in Zeeburg vormen een buitencategorie ten opzichte van de gemiddelde woonboot waarop de Subsidieregeling berekend is. Volgens het beleid van het Stadsdeel Zeeburg worden ligplaatsen praktisch alleen uitgegeven c.q. behouden voor grote, varende schepen. Het ligt in de rede dat het Stadsdeel daarom ook een bijdrage levert voor de extra kosten die deze schepen moeten maken ten opzichte van de gemiddelde woonboot. Hoe zit dat precies?

In de *Nota Woonbotenbeleid Zeeburg 2003* is vermeld dat 'op daarvoor geschikte locaties liggelegenheid geboden kan worden aan grotere woonboten' en 'dat door middel van het bestemmingsplan maatwerk per locatie kan worden geleverd'¹. De uitgifte van de ligplaatsen aan grotere woonschepen, bijvoorbeeld bij de Panamakade en de Levantkade, hangt samen met het uitgangspunt van het *Bestemmingsplan Borneo, Sporenburg en Rietlanden* waarin hierover het volgende is gesteld²: 'De toegestane maatvoering van de woonboten is verschillend binnen het plangebied. De maatvoering wordt afgestemd op de ruimte in het water, de maat van de grootste aanwezige boten binnen het deelgebied en het soort boot. Waar veel ruimte is, zijn grotere maten toegestaan. Boten die dwars op de kade liggen, kunnen langer zijn dan boten die langs de kade liggen. Woonschepen mogen ook groter zijn dan overige woonboten. De breedtemaat is ook anders'.

Het beleid van het Stadsdeel is dus niet specifiek gericht op het uitgeven van ligplaatsen aan grotere woonschepen, maar staat afhankelijk van de betreffende locatie wel een grotere maatvoering toe.

¹ *Nota Woonbotenbeleid Zeeburg 2003*, blz. 16.

² *Bestemmingsplan Borneo, Sporenburg en Rietlanden*, blz. 25.

Krijg ik extra subsidie als ik mijn schip naar de helling moet brengen voor het nodige binnenwerk?

Nee, hierin voorziet de Subsidieregeling niet.

Woonschepen die aan de kade liggen, worden beschouwd als woonboten en zijn dus gebonden aan het lozingsverbod van alle ongezuiverd afvalwater, terwijl zij, als ze varen, worden beschouwd als recreatievaart, waarvoor alleen een lozingsverbod van toiletwater geldt. Hoe zit dat nu precies?

In Art.1, lid 2 a) van het *Besluit lozing afvalwater huishoudens* (van kracht per 1 januari 2008) wordt een woonschip als 'particulier huishouden' aangemerkt indien het schip uit hoofde van zijn feitelijke bestemming plaatsgebonden is. Voor woonboten geldt dus geen toestemming om ongezuiverd op het oppervlaktewater te lozen, zoals dat voor de pleziervaart (nog) wel het geval is.

Echter, vanaf 1 januari 2009 zal de situatie voor de pleziervaart ook veranderen en is het verboden om toiletwater te lozen op het oppervlaktewater. Dit staat in het *Besluit lozing afvalwater* (artikel 16). Vuilwatertanks of een chemisch toilet zullen dan een oplossing moeten bieden. Het zogenaamde 'grijze' afvalwater uit de gootsteen, wasbak of douche mag nog wel geloosd worden.

Wat wordt er precies verstaan onder 'huishoudelijk afvalwater'?

Bij huishoudelijk afvalwater moet u denken aan: afvalwater van bijvoorbeeld de wc, de keuken en de badkamer, water dat gebruikt wordt voor het wassen van de auto of het schoonspoelen van bijvoorbeeld een vuilcontainer, of het (sop)water waarmee u de boot schoonmaakt, het condenswater van de verwarmingsketel en de wasdroger, etc.

In het verleden zijn aan andere woonbootbewoners (bijvoorbeeld aan het IJsbaanpad) hogere subsidies verstrekt. Is dan geen sprake van rechtsongelijkheid?

Begin jaren negentig heeft een aantal gemeenten woonschepen aangesloten op de riolering met geld vanuit de *Verfijningsregeling Riolering*. Deze regeling hield in dat het Rijk bijdroeg in de kosten van (de aanleg van de) riolering. Een aantal gemeenten heeft op grond van deze regeling soms ook (een gedeelte) van de binnenleiding aangelegd. De kosten voor de aanleg van de riolering worden (tot op heden) niet doorberekend aan de betreffende woonbootbewoners.

De *Verfijningsregeling Riolering* is echter begin jaren negentig van de vorige eeuw ingetrokken, zodat hierop tegenwoordig geen beroep meer kan worden gedaan.

Heeft de Subsidieregeling van Rijkswaterstaat terugwerkende kracht?

Ja, in principe heeft de Subsidieregeling terugwerkende kracht. Wel dient de aansluiting op de riolering gerealiseerd te zijn in het kader van het Lozingenbesluit en aan bepaalde kwaliteitscriteria te voldoen. Dit wordt van geval tot geval bekeken.

Wanneer zijn de aanvraagformulieren voor de subsidie gereed?

De planning is thans tweede kwartaal 2008.

Zijn er nog Europese subsidiepotjes?

Op dit moment niet. Projectbureau Schoonschip volgt echter de ontwikkelingen op dat gebied nauwlettend en zal eventuele nieuwe ontwikkelingen melden via de website.

9. Beleid, juridische procedures, etc.

Waarom dit beleid? Een grote regenbui veroorzaakt toch meer vervuiling door overstortingen van het gemeentelijke rioolstelsel dan alle woonboten bij elkaar?

De *Wet verontreiniging oppervlaktewater* en het *Besluit lozingen afvalwater huishoudens* stellen eisen aan het lozen van afvalwater door particulieren. Deze wet- en regelgeving vindt onder andere haar oorsprong in Europese regelgeving en richt zich op het schoner worden c.q. houden van het oppervlaktewater. Het beleid richt zich primair op het vrijkomende afvalwater en niet op het ontvangende oppervlaktewater.

Water afkomstig van particulieren is vervuild met zogenaamde zuurstofbindende stoffen, sulfaat en voedingsstoffen. Volgens onderzoek van het Ministerie van VROM is het afvalwater uit huishoudens nauwelijks schoner dan vroeger; wel is het zo dat afvalwater een paar graden warmer is, doordat huishoudens meer (warm) water zijn gaan gebruiken. Het gemiddelde waterverbruik per persoon per jaar is ca. 50 kuub.

Terecht wordt vaak opgemerkt dat er nog andere, wellicht meer verontreinigende bronnen zijn, zoals de riooloverstorten. Deze afvalstromen worden dan ook aangepakt. Zo is de gemeente Amsterdam momenteel hard bezig met het terugdringen van overstorten door het bouwen van zogenaamde 'berg bassin bakken' (BBB's). Tegelijkertijd wordt er steeds meer onderscheid gemaakt in soorten rioolstelsels. Er wordt gestreefd naar een apart rioolstelsel voor rioolwater en een rioolstelsel voor regenwater. Het regenwater loopt in dat geval via een bezinkbak direct terug naar het oppervlaktewater, terwijl het rioolwater wordt afgevoerd naar een zuiveringsinstallatie. Op deze wijze kan de vervuiling tot een minimum worden beperkt.

Waarom is juist Zeeburg als pilotgebied uitgekozen? In 2003 stond het gebied immers niet op de prioriteitenlijst vanwege het diepe water, met relatief weinig vervuiling.

Bij de pilot is gekozen voor een gebied, waarvan Rijkswaterstaat waterkwaliteitsbeheerder is, waar de riolering reeds tot op de kade is aangebracht en waar minimaal 65 schepen bij elkaar liggen. Zeeburg voldeed aan al deze voorwaarden.

Wat is er gebeurd met de door de bewoners in 2003 aangedragen alternatieven?

De bezwaarschriften die in 2003 door bewoners zijn ingediend bij Rijkswaterstaat bevatten veel opmerkingen, verzoeken en suggesties. Deze zijn doorgespeeld aan onder andere de beleidsafdeling van Rijkswaterstaat en het Directoraat-Generaal Water van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat en het Ministerie van VROM. In het per 1 januari 2008 van kracht geworden *Besluit lozing afvalwater huishoudens* (Bah), de *Wet gemeentelijke watertaken* en de *Subsidieregeling riolering woonboten* is een aantal van deze opmerkingen en suggesties verwerkt.

De specifieke problemen rond de aansluiting op de riolering van woonschepen worden benoemd in het *Besluit lozing afvalwater huishoudens*; er is een subsidieregeling opgesteld en de gemeente heeft meer mogelijkheden gekregen om in plaats van aanleg en beheer van een openbaar vuilwaterriool ook gebruik te maken van afzonderlijke systemen of andere passende systemen (zoals IBA's) als daarmee eenzelfde graad van milieubescherming wordt bereikt.

De gemeente Amsterdam heeft gekozen voor de aanleg en beheer van een openbaar vuilwaterriool, en maakt in principe geen gebruik van andere systemen.

Wat zijn de gevolgen als ik weiger om aan te sluiten?

Rijkswaterstaat (als waterkwaliteitsbeheerder) zal u verbieden nog langer te lozen op het oppervlaktewater. Vanuit de gemeente zal vervolgens handhavend kunnen worden opgetreden, omdat u niet bent aangesloten op het door de gemeente aangelegde rioleringsstelsel.

Hoe lang schat u de rechtsgang bij weigering?

Het project voorziet in een aanlegperiode (ook wel uitvoeringsperiode genoemd) van 12 maanden, gerekend vanaf de tweede voorlichtingsavond. Vanaf de dertiende maand kan dus bestuursrechtelijk worden gehandhaafd. Vanaf dit handhavingbesluit tot en met beroep bij de rechtbank wordt de doorlooptijd geschat van 6 tot 9 maanden.

Hoe hard zijn de termijnen?

In principe wordt niet afgeweken van de gestelde termijnen. Wel houdt het Projectbureau rekening met knelpunten en bijzondere situaties.

Als uit pilot blijkt dat aansluiting irreëel is en het beleid gewijzigd wordt, krijgen wij dan de gemaakte onkosten terug?

Er is gekozen om te starten met een pilot, omdat Rijkswaterstaat en AGV ervaring op willen doen in de wijze waarop bewoners geïnformeerd worden over het project, hoe de contacten onderhouden kunnen worden, etc. Met andere woorden, de pilot ziet toe op het proces en is dus niet bedoeld om na afloop te beslissen of de regeling wel of niet uitgevoerd moet worden.

10. Planning en handhaving

Binnenkort worden de woonboten in Zeeburg geschouwd. Naar aanleiding van het schouwrapport wordt er een vervolginformatieavond belegd, waar naast de projectleiding en de technici van Projectbureau Schoonschip ook leveranciers en installateurs van pompen aanwezig zullen zijn, evenals de bedrijven die de schouw hebben uitgevoerd. Gerekend vanaf de eerste dag na deze tweede informatieavond krijgen de woonbootbewoners 12 maanden de tijd om de aansluiting op het riool te realiseren, alvorens tot handhaving wordt overgegaan.

Vragen over planning en handhaving

Hoe lang loopt het project door? En is de aansluitingstermijn voor mij hetzelfde als voor de anderen als ik mijn schip niet laat schouwen?

Voor alle bewoners in het projectgebied Zeeburg worden dezelfde termijnen aangehouden, onafhankelijk of de individuele bewoner de schouw aan boord heeft laten uitvoeren of niet. Na de schouw wordt nog een vervolgvond voor de bewoners georganiseerd, waarin de schouw en het schouwrapport worden besproken, en nadere informatie wordt gegeven over pompleveranciers en installatiebedrijven.

Gerekend vanaf deze vervolgvond krijgen de bewoners nog een jaar de tijd om de aansluiting van hun woonboot op het riool te realiseren, waarna – indien noodzakelijk – handhavend kan worden opgetreden.

Waarom zijn wij eerder 'strafbaar' dan latere projecten?

Zoals hierboven al is vermeld, vloeit dit voort uit de keuze van Rijkswaterstaat/AGV voor een gefaseerde aanpak.

Bewoners krijgen nu opgedragen om iets binnen korte tijd te realiseren, terwijl de overheid zelf de termijnen, welke haar krachtens het Lozingenbesluit gesteld waren, niet heeft gehaald. Dat is toch niet eerlijk?

De bewoners zijn al geruime tijd op de hoogte van het lozingenverbod en weten dat zij voor aansluiting van hun woonboot op het riool (ook financieel) verantwoordelijk zijn.

Het nieuwe *Besluit lozing afvalwater huishoudens* is mede tot stand gekomen als gevolg van de complexe uitvoering- en handhavingproblematiek bij de sanering van lozingen vanaf woonboten. In tegenstelling tot het oude Lozingenbesluit van 1995 biedt het nieuwe Besluit wel de mogelijkheid om in te spelen op deze problematiek: zowel aan de gemeenten en ander bevoegd gezag, als aan de woonbootbewoners is enig respijt verleend om het lozingenverbod inhoud te geven middels aansluiting op het riool. Voorwaarde voor deze 'verlenging' is dat de sanering planmatig, met nader te bepalen termijnen, aangepakt wordt door het bevoegde gezag.

De door Projectbureau Schoonschip gemaakte planning is reëel. Woonbootbewoners zijn immers in 2003 al een keer geïnformeerd over de beëindiging van ongezuiverde lozingen op het oppervlaktewater. Verder zijn de bewoners in juni 2007 opnieuw geïnformeerd en krijgen zij thans de gelegenheid om vóór medio 2009 de aansluiting te realiseren. Gerekend vanaf 2003 is dit zes jaar en gerekend vanaf 2007 twee jaar.

Hoe is het mogelijk dat er ten opzichte van mijn schip gehandhaafd zal worden, terwijl mijn buurman die aan de overkant ligt nog wel mag lozen?

Rijkswaterstaat en AGV hebben gekozen voor een gefaseerde aanpak, waarbij onder andere rekening wordt gehouden met de planning/realisatie van de aanleg van riolering 'tot op de kade' door de gemeente Amsterdam. De doorlooptijd van het gehele project bedraagt 10 jaar.

Het huidige rioolstelsel ligt in verreweg de meeste gevallen momenteel al binnen 40 meter van de woonschepen, zodat in principe reeds aangesloten zou kunnen worden. Door echter de riolering 'tot op de kade' te verlengen, worden de kosten voor de bewoners aanzienlijk verlaagd. Doordat de werkzaamheden op de kade niet overal gelijktijdig worden uitgevoerd, kan het gebeuren dat ten aanzien van het ene schip wel wordt gehandhaafd, terwijl een ander schip (aan een andere kade, waar de riolering nog niet is verlengd) nog gewoon mag lozen.

Kunnen lozingen van afvalwater uit IBA-systemen niet gedoogd worden?

Dit is uitsluitend mogelijk in die gevallen dat er al een IBA-systeem aanwezig is en dit systeem nog niet economisch afgeschreven is. In principe zou een IBA-systeem ook gebruikt kunnen worden als oplossing voor het rioleringsprobleem, ware het niet dat de gemeente gekozen heeft voor de aanleg en beheer van een openbaar vuilwaterriool.

11. Tot slot

Met dank aan de aanwezigen en de afspraak dat de bewoners een verslag van de bijeenkomst en andere informatie toegestuurd krijgen, sluit Henny van Gellekom de bijeenkomst af.